Eestimaal ilma kohalikkude maapäevade nõusolekuta. A. 1673 tehti reduktsiooniotsus Liivimaa maapäevale teatavaks, kuid selle teostamine lükkus edasi peamiselt M. G. de la Gardie (vt.) mõjuletuleku tõttu riiginõukogus. Karl XI sisepoliitika omandas oma suuna suurelt osalt just G. mõjul, kes juba varakult selgitas kuningale uue suurema mõisadereduktsiooni tarvidust. G. juuresolekul algataski Karl XI 1678 läbirääkimisi Liivimaa aadliga uue reduktsiooni asjus. Välispoliitika alal soovis G., et Rootsi loovutaks oma välisprovintsid Norra vastu ja edaspidi looks kindla liiduse Taaniga.

H. Hofberg, Svenskt biogr. handlexikon (1906); G. Elgenstierna, Svenska adelns ättartavlor III (1927); G. Wittrock, Karl XI:s förmyndares finanspolitik II (1917); F. F. Carlson, Sveriges historia II (1856); J. Vasar, Die grosse livländische Güterreduktion I (1931). *J. V.*

H.

HAAS, Voldemar, teatridekoraator ja maalikunstnik, sünd. 21. V 1898 vkj. Pärnumaal Tori v. käsitöölise pojana, lõpetas 1915 Pärnu linnakooli, teotses kaks a. Pärnumaal õpetajana, oli 1917—18 Uue-Vändras vanemaks militsionääriks; E. Vabadussõja ajal teenis ta jaan-st 1919 vabatahtlikuna 6. jalaväepolgus ja siis Tartu kooliõpilaste pataljonis. H. õppis 1919—23 kõrgemas kunstikoolis „Pallas", teenides samal ajal ülalpidamist Eesti Rahva Muuseumi ajutise tööjõuna. A-il 1923—37 on H. teotsenud teatridekoraatorina Tartus „Vanemuise" ja a-st 1937 Tallinnas „Estonia" laval. — H. on end lavakujundamise alale ette valmistanud iseõppimise teel, täiendades teadmisi õppereisudel 1926, 1929 ja 1932 Berliini ja Pariisi, 1934 ja 1935 Leningradi ja Moskvasse. H. kuulub eesti silmapaistvamate lavakujundajate hulka; ta kasutab oma loomingus nappe, iseloomukalt aktsentueeritud vahendeid, lähtudes reaalsest, kolmemõõtmelisest lavaruumist, mida ta liigitab plastilis-arhitektooniliste elementide ja teadlikult juhitud valgusega. Sel kombel on H. loonud kirevust vältivate, mahedat toonikust taotlevate värvide toetusel näitleja kehalikkusega harmoneeruvaid ja etendatava teose põhimeeleolusid kehastavaid keskusi.

Isikl. saadud andmed. *H. K-s.*

* **HAAVA, Anna,** kirjanik, avaldanud luuletiskogud „Siiski on elu ilus" (Tall., 1930) ja „Laulan oma eesti laulu" (Tartu, 1935).

Koguteos: Anna Haava, Miina Hermann, Aino Tamm (1934); „Looming" 1934, nr. 8 (F. Tuglas; O. Urgart); E. Kirj. 1934, nr. 9 (F. Karlson). *T.*

HAAVAMÄGI (end. perekonnanimi **Espenberg**), **Roman,** maalikunstnik ja kujur, sünd. 3. II 1891 vkj. Tallinnas, õppis seal maalikunsti kunsttööstuskoolis ja N. Triik'i (vt.) juures. H. teotses a-il 1918—23 maalija-akvarellistina, luues rea impressionistlikke maastikke ja väikelinna motiive, selle kõrval andes veel kogu graafilisi joonistisi ja raamatukaunistisi, eriti lastekui ka noorsooväljaandeile (ajakirjus „Laste Rõõm", „Vikerkaar" jt.). A-st 1923 on H. esinenud ainult kujurina. Ta suuremaist skulptuurteoseist on mainitavad helilooja R. Tobias'e monument büstiga (1929), dr. K. A. Hunnius'e monument büstiga (1930), mõlemad Haapsalus, Vabadussõja monument (obelisk reljeefiga, 1930) Läänе-Nigulas, kapten A. Irve monument täisfiguuriga Viljandis (1933), B. Laipman'i 1933 ja E. Enno (1939) monument büstiga Haapsalus, J. Kunder'i monument büstiga (1938) Rakveres ja Jakob Liivi monument büstiga (1938) Väike-Maarjas; peale selle rida dekoratiivseid looma- ja inimfiguure jm. kaunistusesemeid, valmistatud 1924. a-st alates Haapsalu linnale. H. on olnud kaastegev Haapsalu Kaunistamise Seltsis. Ta andis välja kaks reproduktsioonide mappi eesti maalikunstnikkude teoseist, „Väike mapp" I, II (Tall., 1923), kummaski 10 reproduktsiooni, neist osa värvitrükis.

Isikl. jm. saadud andmed. *A. V.; V. Em.*

HAAVIO, Elsa, vt. **ENÄJÄRVI-HAAVIO.**

HAAVIO, Martti Henrikki, soome rahvaluuleteadlane ja kirjanik, sünd. 22. I 1899 ukj. Temmes'is praosti pojana, õppis a-st 1919 Helsingi ülikoolis, omandas 1923 mag. phil. ja 1932 dr. phil. astme, viibinud õppeotstarbel ms. Eestis (1921, 1923, 1936). H. oli 1924—31

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 79